

Obraćanje prvog potpredsednika Vlade Srbije i ministra spoljnih poslova Ivica Dačića na Berlinskom dijalogu o energetskej tranziciji na panelu „Mission Possible! Challenges and solutions for the Energy Transition“:

„Uvažene kolege ministri,
Cenjeni učesnici skupa,
Dame i gospodo,

Čini mi izuzetnu čast i zadovoljstvo što sam pozvan da učestvujem na ovom prestižnom skupu, na čemu najiskrenije zahvaljujem domaćinima – Vladi SR Nemačke i institucijama i organizacijama koje su uključene u njegovu organizaciju.

Tema energetske bezbednosti i tranzicije danas je visoko pozicionirana u radu međunarodnih foruma, sa fokusom na izazove koji se s tim u vezi postavljaju na geostrateškom, ekonomskom, spoljopolitičkom i razvojnom planu. O tome se veoma ozbiljno razgovara i na bilateralnom planu pošto je to pitanje ključno i za nacionalnu bezbednost država.

{youtube}r2Vvz9p3kw4{/youtube}

Procenjuje se da će se potrošnja energije između 2018-2040. povećati za 48%, a najveći porast će zabeležiti države poput Kine i Indije. Najveći rast će biti kod izvora obnovljive energije i nuklearne energije, ali korišćenje gasa, nafte i uglja neće beležiti pad. Postavlja se osnovano pitanje da li ekonomija jedne zemlje može biti bezbedna i prosperitetna ako ne postoji njeno pouzdano i efikasno snabdevanje energentima, dok je u isto vreme izložena posledicama cikličnih kriza u oblasti politike i ekonomije? Naravno odgovor je negativan.

Integrativni procesi i različite inicijative u relacijama Zapad – Istok i Sever – Jug zahtevaju da involvirani akteri pronalaze zajedničke interese i da tako promovišu stabilnost kako užih, tako i

širih geografskih celina. Zato je imperativ odgovorno ponašanje globalnih aktera, međusobno razumevanje, i otvoreni i iskreni dijalog, jer je to jedini put za bolji i sigurniji svet u kojem želimo da živimo.

Energetska bezbednost i tranzicija su jedno od prioriternih pitanja za EU kojem Evropska komisija poslednjih godina pridaje veliku pažnju. Prioriteti energetske politike Evropske unije postali su diverzifikacija izvora i ruta snabdevanja i povezivanje energetskih tržišta, kako bi se obezbedilo stabilno i dugoročno održivo snabdevanje energentima.

Republika Srbija, kao kandidat za članstvo u EU, ratifikovala je Ugovor o osnivanju Energetske zajednice sa ciljem brže integracije energetskog tržišta Srbije u tržište regiona i EU i obezbeđenja stabilne investicione klime. Još 2014. godine zakonski su implementirane odredbe „Trećeg energetskog paketa“ EU, a Strategija razvoja energetike Srbije do 2025. sa projekcijama do 2030, definiše ključne prioritete energetskog razvoja: obezbeđenje energetske bezbednosti, razvoj tržišta energije i tranzicija ka održivoj energetici.

Dozvolite mi da se osvrnem na izazov sa kojim se mi u Srbiji susrećemo kada je reč o obezbeđivanju stabilnog energetskog snabdevanja. Domaća proizvodnja gasa trenutno zadovoljava oko 20% domaće potrošnje sa očekivanim trendom opadanja. U isto vreme, transportni sistem prirodnog gasa u Srbiji je linijski, sa samo jednim ulazom (iz Mađarske) i to ograničenog kapaciteta, što je nedovoljno sa stanovišta energetske bezbednosti i razvoja tržišta. Razvoj sektora primarno zahteva obezbeđenje gasovodne infrastrukture u svim delovima zemlje i obezbeđenje interkonekcije sa susednim državama. Srbija je zabrinuta ukoliko se ostvare najave o prestanku dotoka gasa iz pravca Ukrajine. Zbog toga sa velikom pažnjom razmatramo sve projekte koji našoj zemlji mogu da obezbede stabilno snabdevanje energentima, pre svega prirodnim gasom, a naročito projekte u kojima Srbija nije krajnji korisnik, već zemlja kroz koju će se odvijati tranzit, što će doprineti energetske stabilnosti regiona.

Trenutna preokupacija Srbije je izgradnja dvosmernog gasnog interkonektora sa Bugarskom i jačanje kapaciteta gasnog skladišta Banatski dvor, ali očekujemo da i Južni gasni koridor, kao i projekat Turski tok budu šansa za Srbiju da obezbedi održivo snabdevanje gasom i da kao tranzitna zemlja, doprinese energetske bezbednosti svojih partnera u neposrednom i širem okruženju.

Političke razlike ne smeju da budu razlog ometanja projekata koji donosi dobrobit za širi krug država i regiona. Primer obustave Južnog toka, za Srbiju posebno nepovoljan, upravo je takav primer koji je onemogućio da Srbija, mnoge zemlje regiona, ali i deo EU reše mnoga pitanja svoje energetske bezbednosti. Za Srbiju gas nema nacionalni predznak, već želimo da na što racionalniji način obezbedimo gasno snabdevanje.

Za Srbiju je Južni tok bila najbolja opcija, koja nije bila na štetu drugih, jer smo time rešavali pitanje izgradnje gasne infrastrukture (kroz tranzitne takse), a istovremeno je takvo rešenje bilo od interesa za širi region i EU.

Nažalost, iako nas je EU uveravala da je taj projekat izvodljiv i dogovoren, on nije za sada realizovan. S druge strane, realnost je da je Severni tok mogao biti izuzet iz Trećeg

energetskog paketa, a Južni tok ne. Ceh su platile Srbija i druge zemlje regiona koje su favorizovale Južni tok.

Zbog nedovoljnih količina gasa koje su joj potrebne, Srbija je primorana da koristi ugalj i druga čvrsta fosilna goriva i time nadoknađuje nedostatak drugih energetskih izvora, ali je duboko svesna da time značajno zagađuje svoju životnu okolinu. Zato je strateški prioritet da se izvrši energetska tranzicija koja će omogućiti korišćenje „čistih tehnologija" i veće učešće obnovljivih izvora energije. To zahteva ogromna finansijska sredstva, ali smatram da samo kvalitetnim programima i projektima, zajedničkim delovanjem i solidarnošću svih nas možemo ovaj izazov pretvoriti u razvojnu i investicionu šansu.

Kao primer uspešne saradnje na tom planu, pomenuću da Srbija ima razgranatu saradnju sa SR Nemačkom, te se od 2001. realizuje program „Rehabilitacija sistema daljinskog grejanja u Srbiji", sa ciljem poboljšanja energetske efikasnosti i poboljšanja zaštite životne sredine u šta je do sada uloženo oko 120 miliona evra. Realizacijom ovog projekta značajno je povećana energetska efikasnost, poboljšan kvalitet usluga koje toplane pružaju građanima, smanjeni su gubici i troškovi proizvodnje i distribucije, a smanjena je i emisija štetnih gasova (CO₂ za 60 hiljada tona godišnje). Realizuju se i drugi projekti koji su usmereni na poboljšanje energetske efikasnosti, povećanje korišćenja obnovljivih izvora energije, razvoj tržišta biomase i drugo.

Dame i gospodo,

Energetska bezbednost, privredni razvoj i zaštita životne sredine su uzajamno povezani, te danas niko ne može konstatovati da je apsolutno „energetski bezbedan". Za sve aktere u energetskom sektoru otvaraju se nove mogućnosti, ali i novi i visoki rizici, uz osnovno pitanje kako obezbediti dovoljne količine energije na ekonomski, energetski i ekološki prihvatljiv način. Energetska bezbednost je danas jedan od osnovnih uslova održivosti modernog društva i državne politike, kao i saradnja na međunarodnom planu, moraju pronaći načine sigurnog snabdevanja.

Savremeno društvo karakteriše sve veća međuzavisnost nacionalnih ekonomija sa svetskim tokovima. Pojedinačne ekonomije su povezane u multidimenzionalnu mrežu ekonomskih, socijalnih i političkih veza. Sve države su u poziciji da traže balans između određenog stepena samostalnosti i određenog stepena uključenosti u međunarodne tokove, ali sve veći broj problema koje nacionalna ekonomija ne može sa uspehom da rešava neminovno nameće zajedničke napore na međunarodnom planu. Srbija se trudila i dalje će to činiti da kreativnim rešenjima i insistiranjem na konstruktivnom dijalogu doprinese u prevazilaženju ovih pitanja. Zato na pitanje u naslovu ovog panela: Moguća misija „Mission Possible" – moj odgovor je „uveren sam da jeste", ali njena ostvarivost zavisi od svih nas, mudrosti i solidarnosti da delimo ideje i iskustva, uvažavamo interese drugih i zajednički doprinesemo da svako pronađe način kako da unapredi sopstvenu energetska bezbednost. Uveren sam da, današnji forum, ali i drugi skupovi koji će nas sa istim ciljem okupljati, mogu doprineti da se bolje razumemo i osmislimo zajedničke napore u definisanju pravog odgovora na ove izazove.

Zahvaljujem na pažnji."